

Toisen tai korkeamman kertaluvun yhtälön muuntaminen normaaliryhmäksi

1) Toisen kertaluvun differentiaaliyhtälöä

$$x^2 y'' + 2xy' + y'^2 y^2 = 0$$

vastaava normaaliryhmä muodostetaan seuraavasti: Otetaan käyttöön uusi tuntematon funktio $z = y'$; tällöin $y'' = z'$. Differentiaaliyhtälö saa nyt muodon

$$x^2 z' + 2xz + z^2 y^2 = 0.$$

Normaaliryhmässä on kaksi tuntematonta funktiota, y ja z ; ryhmän yhtälöt esittävät näiden derivaatat funktioiden ja muuttujan x avulla:

$$\begin{cases} y' = z, \\ z' = -\frac{2z}{x} - \frac{y^2 z^2}{x^2}. \end{cases}$$

2) Neljännen kertaluvun yhtälöä $y'''' + xy = 0$ vastaavaa normaaliryhmää muodostettaessa uusiksi tuntemattomiksi funktioiksi otetaan funktion y derivaatat kolmanteen kertalukuun saakka: $u = y'$, $v = y''$, $w = y'''$. Tällöin $y' = u$, $u' = y'' = v$, $v' = y''' = w$ ja differentiaaliyhtälön mukaan $w' = y'''' = -xy$.

Normaaliryhmä on siten

$$\begin{cases} y' = u, \\ u' = v, \\ v' = w, \\ w' = -xy. \end{cases}$$

Ryhmä voidaan kirjoittaa vektorimuotoon merkitsemällä

$$Y = \begin{pmatrix} y \\ u \\ v \\ w \end{pmatrix}$$

ja määrittelemällä vektoriarvoinen funktio F yhtälöllä

$$F(x, Y) = \begin{pmatrix} u \\ v \\ w \\ -xy \end{pmatrix}.$$

Tällöin normaaliryhmä vastaa vektoryhtälöä

$$Y' = F(x, Y).$$

Linkkejä

[normaaliryhmä](#)